

ÜGYVÉDSÉG—JOGÉLET.

A Magyar Jogászegylet Grosschmid előadása.

Grosschmid Béni születésnapján, november 9-én a Jogászegylet mult évi határozata értelmében ez évben is megrendezte az idei Grosschmid-ciklus első előadását. Az előadói székben dr. Almási Antal — Grosschmid egyik közismerten legkiválóbb tanítványa — tartott előadást „Grosschmid és a családjog” címen. Az előadást a Magyar Jogászegyleti Értekezések teljes terjedelmében fogja közölni és ehelyütt csak azt a feszült érdeklődést emeljük ki, mellyel a megjelent díszes közönség az előadó fejtegetéseit hallgatta. Az előadás estéjén az ünnepi vacsorán dr. Vladár Gábor tartotta a serlegbeszédet, amelyet lapunk vezetőcikkkeként közlünk. A Grosschmid-család megjelent tagjait intim hangulatú beszédben dr. Nagy Emil köszöntötte fel. Ugy az előadás, mint a serlegbeszéd méltán szolgálta azt a kitűzött célt, hogy Grosschmidnak a jogéletben való jelentősége a köz tudatban még fokozottabban kimélyíttessék.

Az Ügyvédek Reformszövetsége nagyszabású banketton ünnepelte három újonnan megválasztott dísztagját: *dr. Nyulászi Jánost*, lapunk főszerkesztőjét, *dr. Kálnoki Bedő Sándort*, valamint *dr. Beck Salamont*. A vacsora befejeztével jobbnál-jobb szónoklatok köszöntötték az ünnepeltekét; a közgazdasági, valamint jogászai élet kitünőségei méltatták érdemeiket és tolmácsolták kartársaik szeretetét és különös nagyrabecsülését. A mindenképen emlékezetes szép ünnepséget a három ünnepelt férfiú meghatott és emelkedett gondolatokkal ékes válasza fejezte be.

Műszaki haladás és jogfejlődés.

A Magyar Jogász Egylet civiljogi szemináriumában Polgár Győző tartott előadást. Az előadó gondolatmenete: A szükségletek kielégítésére és a védekezésre irányuló műszaki tevékenységet a legrégebb időkben és a legprimitívebb népeknél is nyomon követte a tevékenység zavartalan rendjének biztosítását célzó jogi szabályozás. A történelmi ókorban már hatalmas technikai alkotások és jogrendszerek keletkeztek. Mivel az ókorban más kiadós energiaforrást, mint az emberi munkaerőt a technika nem ismert, ezért fejlődött ki, mint a műszaki fejlettség akkori fokának megfelelő külön jogintézmény, az emberre vonatkozó dologi jog: a rabszolgaság. Mivel a műszaki haladás tempója mindig gyorsabb, mint a jogfejlődésé, ezért késett a rabszolgaság megszüntetése a legújabb korig. A technika fejlődése volt az egyéni szabadság követője a középkorban. Ez segítette ki az iparosokat a földesúr joghatósága alól és szervezte meg őket a céhekben, amelyeknek gazdasági célja majdnem ugyanaz volt, mint a kartelleké. Megvalósították a numerus clausus az iparban. Később azonban anyagi érdekből akadályozták a technika fejlődését. A kegyelemdőfést a céheknek a gőzgép feltalálása adta meg. De a jog konzervatívizmusa nálunk csak 1872-ben szüntette meg őket.

Az utolsó 150 évben a technika gyors haladása a modern emberiséget túlságosan bő ruhába öltöztette, amelybe csak utólag hizik bele. A törvényhozás elmaradozik a műszaki fejlődés szülte új életviszonyok szabályozása terén. A törvényelőkészítés nehézkes. Technikai haladást álló jogszabályokat alkotni alig lehet. A műszaki átalakításokat tehát inkább képes követni a rendeleti szabályozás és a bírói gyakorlat kialakulása. Közelebb kell hozni e célból a jogászai és műszaki gondolkodást.

A jogalkotás nem szeret új, sui generis kategóriákat alkotni, inkább kiterjeszti a régieket az új életviszonyokra. Ezért van a legtöbb római jogi kategóriának egy vagy több quasi vagy irregularis alfaja.

A villamosáramlopás büntetése végett a m. kir. Kúria már a 90-es években kénytelen volt a villanyáramot ingó dolognak minősíteni, amely álláspontot azután törvénybe foglalt az 1907: III. t.-c., majd az 1931: XVI. t.-c. utóbbi anticipálta a M. M. T.-nek 433. §-át. Valószínű, hogy a jövő joga az energiákat külön jogi kategóriává fejleszti ki, mert ezekre, szemben a többi ingó dologgal nem a magántulajdon, hanem az állami fenntartás a preasumptio.

Átalakult a műszaki haladás következtében az ingatlantartozók fogalma is. A veszélyes üzemek és ezek tárgyi felelősségének tana pedig egyenesen a technika fejlődésének gyermeke. Egyenesen a technikai haladástól függ a veszélyes üzemek körének átmérője. A 70. számú jogegységi döntvény meghozatalánál is tudat alatt működött az autotechnika diadalmas kifejlődése. A nagyipar teremtette meg a nagyobb terjedelmű vállalatok méltányossági kártérítési felelősségét.

A kisajátítási jog terjedelmének növekedését a műszaki fejlődés hajtja. Az energiatörvény új dologi jogi kategóriát állít fel a vezetékjogban. Az ipari tulajdonhoz való jogosultságokat szabályozó jogszabályok nemcsak következményei, de további lendületadói is a műszaki haladásnak. A grammofohn, rádió, film, új szerzői jogi problémákat vetnek fel. Az új találmányok új szakjogokat fejlesztenek ki. Ezek egészen újszerű rendelkezéseket is tartalmaznak régi jogi kategóriák kiterjesztése útján. A rádiózavarok ellen quasi birtokháborítási keresetet engedélyez a rádiórendelet. A levegő meghódítása átalakítja a régi római jogi felfogást a földfelület feletti légűr tulajdonjoga tekintetében. Ezzel számol M. M. T.-nek 499. §-a. De ez sem utolsó szó ezen a téren.

Az eddigi és a még várható műszaki haladás nehéz, de érdemes feladatokat hárt a jogalkotásra és jogalkalmazásra.

A jognak nagy szerepe lesz a jövőben is a géptechnika túlságos előretörése és az ennek következtében is beállott termelési anarchia hátrányainak csökkentése körül. Ha a technikai fejlődés hozzá is járul a magánjognak közjogi elemekkel, cogens szabályokkal való telítéséhez és így ipari jellegéből ki is vetközteti, a civilljog még mindig talál teret az egyéni kezdeményezésben rejlő nagy erő védelmére. A jövő jogának össze kell egyeztetnie az állami beavatkozást az autonómiával és az egyén jogaival. Erre érdekes kísérlet volt a francia Flandin-kormányának törvényjavaslata az ipari kényszerértársulásról. A jövő minél boldogabb kialakulásában a technikus és jogász összefüggő, együttes munkájára mindenkor nagy szükség lesz. Ebből az együttműködésből sok áldás fakadhat közgazdasági életünkre.

Az előadáshoz dr. Székely Lajos, dr. Leopold Elemér, dr. Siskán Jakab szóltak hozzá.